

बी. ए. द्वितीय वर्ष

विषय : गद्य / पद्य उपयोजित मराठी (एस.एल.)

(सत्र ३ रे)

घटक क्रमांक : १ छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या कार्याचे स्वरूप

प्रा. डॉ. अनिल गर्जे

मराठी विभाग प्रमुख

लेखक परिचय : प्र. न. देशपांडे

- प्रल्हाद नरहर देशपांडे (जन्म : १७ सप्टेंबर १९३६)
- शिक्षण : एम.ए., पीएच. डी.
- १९६९ ते १९९६ पर्यंत विद्यावर्धिनी महाविद्यालय, धुले येथे अध्यापनाचे कार्य.
- इतिहासविषयक १४ ग्रंथ प्रकाशित, दोन कथासंग्रह, अनेक शोधनिबंध, ललित साहित्य प्रकाशित, संशोधक या मासिकाचे २२ पासून संपादक.

शिवाजी महाराजांचे कार्य

- १) शून्यातून स्वराज्य निर्माण करण्याचे अलौकिक कार्य शिवाजी महाराजांनी करून दाखवले.
- २) १७ व्या शतकातील महान राजा म्हणून त्यांचे कार्य अलौकिक आहे.
- ३) दूरदृष्टी असणारा राजा.
- ४) लोकराजा, जाणताराजा.
- ५) धार्मिक, न्यायिक बाबतीत आमूलाग्र बदल.
- ६) नूतन सृष्टीचा जनक.
- ७) आरमार
- ८) अर्थव्यवस्था
- ९) लष्करी व्यवस्था
- १०) धार्मिक धोरण
- ११) वतनदारी पद्धती नष्ट आणि किल्ल्यांची व्यवस्था

स्वराज्याचे प्रशासन

अष्टप्रधान मंडळ नेमून त्यांच्यावर प्रशासनाची जबाबदारी दिली होती.

- १) पेशवा किंवा पंतप्रधान
- २) अमात्य
- ३) सचिव
- ४) मंत्री
- ५) सेनापती
- ६) पंडितराव
- ७) न्यायाधीश
- ८) सुमंत